

Sygn. akt I C 15/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2014r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący : **S.S.O. Grażyna Lipianin**

Protokolant : **Ilona Pasternak**

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2014r. na rozprawie

sprawy z powództwa

M. M. (1)

przeciwko

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł.

o zadośćuczynienie w kwocie 92.000zł z odsetkami ustawowymi od dnia wydania orzeczenia i ustalenie

I. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. na rzecz powoda M. M. (1) kwotę 50.000zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od 3 czerwca 2014r. do dnia zapłaty;

II. ustala odpowiedzialność pozwanego za następstwa wypadku z dnia 3 stycznia 2007r., mogące wystąpić u powoda w przyszłości;

III. oddala powództwo w pozostałej części;

IV. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi;

V. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 3.699,67zł (trzy tysiące sześćset dziewięćdziesiąt dziewięć złotych sześćdziesiąt siedem groszy), odstępuje od obciążania powoda pozostałymi nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

Sygn. akt 15/12

UZASADNIENIE

W pozwie z 3 stycznia 2012r. M. M. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. kwoty 92.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wydania orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia i ustalenia odpowiedzialności pozwanego za mogące się ujawnić w przyszłości następstwa wypadku z 3 stycznia 2007r. oraz zasądzenia kosztów procesu (pозew k. 2-5).

W odpowiedzi na pozew pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pozwany nie kwestionował swej odpowiedzialności co do zasady. Podniósł, że żądana kwota zadośćuczynienia 130.000zł, uwzględniając 38.000zł wypłacone przez pozwanego w toku likwidacji szkody, jest zdecydowanie wygórowana. Niezasadne jest również żądanie ustalenia odpowiedzialności na przyszłość (odpowiedź na pozew k. 21-25, odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców k. 28-34).

Na rozprawie strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 stycznia 2007r. M. M. (1) został potrącony na przejściu dla pieszych na ul. (...) w B. przez samochód osobowy T. (...), prowadzony przez R. K., posiadającego polisę OC nr (...), wykupioną w (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł.. W dacie wypadku miał 63 lata (ur. (...)).

Poszkodowanego przewieziono na Oddział Urazowo-Ortopedyczny Szpitalu (...) w B..

Rozpoznano uraz wielomiejscowy, stłuczenie głowy z raną okolicy ciemieniowej, złamanie szyjki kości ramiennej prawej, złamanie kości łonowej lewej, złamanie przez i podkłykciowe kości goleni prawej.

Zaopatrzone rany głowy i założono wyciągi szkieletowe za wyrostek łokciowy i guz piętowy. 9 stycznia 2007r. operowano chorego zespalając złamanie podgłowe kości ramiennej drutami na otwarty, natomiast złamanie goleni śrubami gąbczastymi na zamknięte. Powód wypisany został do domu 15 lutego 2007r. z zaleceniem leżenia w łóżku i ćwiczeń kolana i barku (karta informacyjna k. 6 i 177, historia choroby k. 49-53 i 176).

Powód był hospitalizowany w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Ł. od 31 maja do 8 czerwca 2007r. z powodu zaostrzenia dolegliwości bólowych. Stwierdzono chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego, artrozy stawów biodrowych, stan po urazie wielonarządowym ze złamaniem kości łonowej, ramiennej, złamaniu przez i podkłykciowym goleni prawej, stłuczeniu głowy (historia choroby k. 176, karta informacyjna k. 177).

W dniach od 8 do 14 stycznia 2008r. był ponownie hospitalizowany na Oddziale Urazowo-Ortopedycznym Szpitalu (...) w B.. Usunięto materiał zespalający z kości goleni. Zalecono chodzenie przy pomocy kul łokciowych, oszczędzanie chorej kończyny do wygojenia rany, opatrunki i zdjęcie szwów 22 stycznia 2008r. (karta informacyjna k. 7).

W listopadzie 2009r. przebywał w sanatorium w B. (karta informacyjna k. 10). Po ponownie był w sanatorium od 1 do 22 sierpnia 2010r. w Szpitalu (...) w I. (karta informacyjna k. 11).

W dniach od 13 do 20 maja 2010r. był hospitalizowany w Oddziale Reumatologiczno-Rehabilitacyjnym Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Ł. z powodu nasilenia dolegliwości stawów biodrowych i kręgosłupa podczas chodzenia, z rozpoznaniem artrozy stawów biodrowych, artrozy kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego, żylaków kończyn dolnych, stanu po urazie wielonarządowym (karta informacyjna k. 8).

Ponownie przebywał w Oddziale Reumatologiczno-Rehabilitacyjnym szpitala w Ł. od 27 kwietnia do 5 maja 2011r. z rozpoznaniem artrozy stawów biodrowych, artrozy kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo-krzyżowego, żylaków kończyn dolnych (karta informacyjna k. 9).

Jeszcze przed wypadkiem powód w dniach od 18 do 26 marca 2002r. przebywał na Oddziale Reumatologicznym-Rehabilitacyjnym szpitala w Ł. z rozpoznaniem dyskopatii szyjnej i lędźwiowej, zwyrodnienia stawów biodrowych, choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa i żylaków podudzia lewego. Wypisany został do domu z poprawą i zaleceniem leczenia ambulatoryjnego (historia choroby k. 131, karta informacyjna k. 133).

Od 1 lipca (...) przebywa na rencie KRUS z powodu zespołu korzeniowego lewostronnego w przebiegu zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa lędźwiowego oraz współistniejących rozległych żylaków obu kończyn dolnych. Uznano niezdolność do pracy od 5 czerwca 2002r. (decyzja k. 80-81, wypis orzeczenia lekarza rzeczoznawcy KRUS k. 88).

W dniach od 31 marca do 8 kwietnia 2004r. powód przebywał na Oddziale Reumatologicznym-Rehabilitacyjnym szpitala w Ł.. Odnotowano dolegliwości ze strony stawów kolanowych i kręgosłupa, które odczuwa od lat (historia choroby k. 141, karta informacyjna k. 142).

W dniach od 18 do 27 maja 2005r. i od 3 do 11 kwietnia 2006r. był również hospitalizowany na Oddziale Reumatologiczno-Rehabilitacyjnym szpitala w Ł.. Odnotowano dolegliwości ze strony stawów i kręgosłupa od kilkunastu lat, od kilku miesięcy nasilenie dolegliwości bólowych (historia choroby k. 152, karta informacyjna k. 153, karta informacyjna k. 164, informacja k. 94).

Zatem już przed wypadkiem powód od lat leczył się z powodu zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa L-S oraz szyjnego z objawami korzeniowymi odcinka szyjnego i lędźwiowego oraz zmianami zwyrodnieniowymi obustronnymi stawów biodrowych, żyłakami obustronnymi goleni.

Przez pierwsze 2 miesiące (10 tygodni) po wypadku cierpienia fizyczne powoda były duże. Spowodowane były tygodniowym przebywaniu na wyciągu za wyrostek łokciowy oraz kość piętową, potem zabiegiem operacyjnym przeprowadzonym na kości ramiennej i piszczelowej prawej. W okresie okołoperacyjnym powód był chorym obłożnym, zmuszonym do całodziennego leżenia.

Do 20 marca 2007r. korzystał z wózka inwalidzkiego. Potem poruszał się przy pomocy kul łokciowych przez kolejne 5 miesięcy. Cierpienia fizyczne miały wówczas średnie nasilenie. Stan stopniowo się poprawiał.

Występuje okresowo zaostrzenie dolegliwości bólowych w czasie przeciążenia kończyn lub podczas zmian pogodowych. Obecnie cierpienia powoda mają charakter średni i lekki. Są spowodowane trudnościami posługiwania się kończyną górną prawą oraz trudnościami poruszania się. Utykania na prawą kończynę dolną.

Złamanie podgłowe kości ramiennej prawej z wytworzeniem stawu rzekomego w miejscu złamania, z rozwojem zmian zwyrodnieniowych głowy kości ramiennej powoduje 30% uszczerbku na zdrowiu według rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 grudnia 2002r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu ... (Dz.U. 2013.954).

Doszło do znacznego upośledzenia funkcji ruchowej barku prawego w postaci ograniczenia odwodzenia i zginania barku prawego. Złamanie lewej kości łonowej górnej spowodowało 5% uszczerbku.

Doszło do złamania kości łonowej poza stawem biodrowym lewym. Złamanie nie miało wpływu na rozwój zmian zwyrodnieniowych stawu biodrowego lewego.

Złamanie śródstawowe przez i podkłykciowe kości piszczelowej prawej z niestabilnością ruchową stawu kolanowego prawego i rozwojem zmian zwyrodnieniowych tego stawu spowodowało 10% uszczerbku na zdrowiu powoda. Powód odczuwa niestabilność stawu kolanowego, co potwierdza rozpoznanie kliniczne. Pozostaje ograniczenie wyprustu kolana o 5 stopni, co wpływa na funkcję chodu, powód utyka na prawa kończynę dolną.

Rana głowy nie spowodowała uszczerbku na zdrowiu ani zeszpecenia powoda. Łącznie trwały uszczerbek na zdrowiu powoda w następstwie doznanych urazów z punktu widzenia ortopedycznego wynosi 45% (opinia biegłego z zakresu chirurgii ogólnej, urazowej i urazowo- ortopedycznej T. K. k. 315-323).

Powód nie może wykonywać czynności wymagających ruchów w stawie barkowym prawym w postaci podnoszenia ręki, rotacji i jej odwodzenia. Ze względu na uraz stawu kolanowego prawego ma utrudnione chodzenie. Może chodzić na dystansach do kilkuset metrów. Przy dalszych odległościach musi korzystać z transportu. Ma utrudnione chodzenie po schodach ze względu na niestabilność prawego stawu kolanowego. Ponosi koszty okresowego, w stanie zaostrzeń dolegliwości bólowych, stosowania leków. Do rozważenia pozostaje wykonanie operacyjnej stabilizacji kości ramiennej z wykorzystaniem przeszczepu kostnego.

Pozostały bóle ramienia prawego i kolana prawego małego stopnia. Bóle te mogą się w przyszłości nasilać w miarę postępu zmian zwyrodnieniowych pourazowych. Pozostaje dyskomfort psychiczny. Można założyć pogorszenie funkcji kończyny górnej i kolana prawego. Upośledzenie funkcji prawej kończyny górnej utrudnia ubieranie się i rozbieranie, samoobsługę. Uniemożliwia prace fizyczne, przy których konieczne jest używanie obu rąk.

Powód nie wymaga opieki drugiej osoby (opinia reumatologa H. P. k. 211-213v). Biegły reumatolog uszczerbek na zdrowiu powoda w następstwie wypadku określił na 55%, w tym 40% z tytułu zmian pourazowych i zespołu bolesnego barku prawego z ograniczeniem ruchomości i 15% z powodu zmian zwyrodnieniowych i koślawości kolana prawego (opinia k. 213 i jej uzupełnienie k. 239-239v).

W zakresie układu nerwowego nie doszło do istotnych klinicznie cierpień fizycznych i psychicznych. Wystąpiło nasilenie objawów zespołu bólowo-korzeniowego kręgosłupa C i L-S o wieloletnim przebiegu, o nieznacznym nasileniu objawów klinicznych. W następstwie wypadku z przyczyn neurologicznych nie stwierdzono długotrwałego ani trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda. Z powodów neurologicznych M. M. (1) nie wymaga stałego leczenia. Okresowo mogą występować objawy przewlekłego zespołu bólowo-korzeniowego kręgosłupa C i L-S związane z istniejącymi od lat zmianami zwyrodnieniowymi kręgosłupa (opinia biegłego z zakresu neurologii P. W. k. 193-196).

Powód w wyniku wypadku nie doznał trwałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym. Bóle i zawroty głowy, zgłaszane przez powoda, nie są następstwem wypadku. Są związane ze zmianami zwyrodnieniowymi kręgosłupa szyjnego (opinia biegłych psychiatry M. M. (2) k. 260-264 i psychologa E. M. i jej uzupełnienie k. 294-296).

Już przed wypadkiem powód nie był zdolny do pracy w rolnictwie z powodu choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa z zespołem korzeniowym oraz choroby zwyrodnieniowej stawów biodrowych. W wyniku wypadku nie doszło u powoda do zaostrzenia tych chorób. Podczas wypadku doszło do uszkodzeń innych okolic ciała (opinia biegłego z zakresu chirurgii ogólnej, urazowej i urazowo- ortopedycznej T. K. k. 315-323 i jej uzupełnienie k. 334).

Powód wymaga stałego przyjmowania leków i rehabilitacji usprawniającej bark. W przyszłości może być konieczne leczenie operacyjne barku (opinia biegłego reumatologa k. 239v i ortopedy T. K. k. 315-323).

Aktualnie powód chodzi samodzielnie o lasce. Mieszka sam. Utrzymuje się emerytury w kwocie 617zł miesięcznie.

14 sierpnia 2007r. sprawca wypadku R. K. wypłacił M. M. (1) 12.000zł tytułem zadośćuczynienia (pokwitowanie k. 83, protokół rozprawy k. 79 i protokół posiedzenia k.84 akt sprawy VII K 536/07 Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej).

W sprawie VII K 536/07 Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z 14 sierpnia 2007r. warunkowo umorzył postępowanie karne wobec R. K.. Zobowiązany on został do wpłaty 500 zł Stowarzyszeniu na Rzecz (...) w B. (...) z siedzibą w B. (wyrok k. 85 akt sprawy VII K 536/07 Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej, protokół rozprawy k. 79).

Powód zgłosił szkodę pozwanemu 27 sierpnia 2007r. Wystąpił o wypłatę 10.000zł zaliczki na poczet zadośćuczynienia i odszkodowania. Ponadto wystąpił o odszkodowanie za zniszczone rzeczy i zwrot wydatków na leki (zgłoszenie w aktach szkody).

Ubezpieczyciel wypłacił 38.000zł tytułem zadośćuczynienia w październiku 2007r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów: z dokumentów, opinii biegłych oraz zeznań świadków B. O. (zeznanie k.356v-357) i H. T. (zeznanie k. 357-357v) oraz samego powoda (zeznanie k. 358 i 40v-41v).

Dowody z dokumentów nie były kwestionowane przez strony. Opinie biegłych, powołanych do ustalenia uszczerbku na zdrowiu powódki, Sąd podzielił jako sporządzone w oparciu o uznane metody przez osoby do tego kompetentne. Rozbieżności w % ocenie uszczerbku na zdrowiu powoda przez biegłych z zakresu ortopedii T. K. i reumatologii H. P. nie dyskwalifikują opinii. Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków i powoda, w takim zakresie, w jakim znajdują potwierdzenie w pozostałych dowodach. Odnośnie następstw wypadku zeznania są nacechowane osobistą oceną i przekonaniem, że pogorszenie się stanu zdrowia powoda i ograniczenia funkcjonowania są rezultatem samego wypadku, a nie również w pewnym stopniu również chorób istniejących wcześniej, których objawy postępują.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w części.

Pozwany nie kwestionował swojej odpowiedzialności co do zasady.

Przepis art. 436 § 1 k.c. w związku z art. 435 k.c. normuje szczególny rodzaj odpowiedzialności ciężącej na posiadaczach pojazdów komunikacyjnych poruszanych za pomocą sił przyrody.

Podstawą odpowiedzialności pozwanego za wszelkie następstwa wypadku u powoda jest umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawarta przez sprawcę wypadku z pozwanym oraz przepis ustawy z 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. 2013.392). Zakład ubezpieczeń, co do zasady, winien wypłacić odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie (art. 14 ust.1 ustawy).

Pozwany jest zobowiązany do zapłaty na rzecz powoda odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w następstwie obrażeń z wypadku.

Roszczenie o zadośćuczynienie Sąd uwzględnił w części na podstawie art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 k.c., które stanowią, że w przypadku zaistnienia uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Zadośćuczynienie jest sposobem naprawienia krzywdy ujawnionej jako cierpienia fizyczne (ból i inne dolegliwości) oraz cierpienia psychiczne (negatywne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała, czy rozstroju zdrowia). Celem zadośćuczynienia jest przede wszystkim złagodzenie tych cierpień. Winno ono mieć charakter całościowy i obejmować wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, zarówno już doznane jak i te, które zapewne wystąpią w przyszłości (tak wyrok SN z 3 lutego 2000r., I CKN 969/98, lex nr 50824).

Nie ulega wątpliwości, że powód w następstwie wypadku doznał cierpień fizycznych i psychicznych. W dacie wypadku miał 63 lata. Obniżeniu uległa jego sprawność fizyczna. Okresowo będzie odczuwał dolegliwości w następstwie urazu. Występują ograniczenia funkcji ruchowych. Stan może ulec pogorszeniu. Mimo wieku i istniejących przed wypadkiem schorzeń miał prawo oczekiwać lepszej jakości życia, niż w efekcie doznanych obrażeń.

Zadośćuczynienie ma mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Jednocześnie wysokość ta nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być "odpowiednia" w tym znaczeniu, że powinna być - przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego - utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (wyrok SN z dnia 22 kwietnia 1985 r. II CR 94/85 nie publ.).

Sąd przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia miał na względzie całokształt okoliczności zdarzenia, rozmiar cierpień, ich intensywność i czas trwania oraz konsekwencje wypadku w przyszłości.

Odpowiednim zadośćuczynieniem za doznaną przez powoda krzywdę jest kwota 100.000 zł. Uwzględniając wpłatę w kwocie 38.000zł oraz otrzymane od sprawcy wypadku 12.000zł, do zapłaty pozostaje kwota 50.000 zł. Została ona zasadzona z odsetkami ustawowymi za zwłokę zgodnie z żądaniem pozwu od daty wyrokowania.

Powództwo ponad kwotę zadośćuczynienia 50.000zł zostało oddalone jako niezasadne, a żądanie wygórowane.

Zasądzenie odsetek od kwoty zadośćuczynienia uzasadnione jest treścią art. 481§ 1 i 2 kc oraz art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Pozwany pozostaje w zwłoce, ponieważ od doręczenia odpisu pozwu nie zaspokoił żądań powoda. Zatem żądanie zasądzenia odsetek za zwłokę od daty wyrokowania jest usprawiedliwione okolicznościami sprawy.

Rozszerzenie powództwa, zgłoszone przez pełnomocnika powoda bezpośrednio przed zamknięciem rozprawy, przez żądanie odsetek za zwłokę w zapłacie zadośćuczynienia od daty wniesienia pozwu, nie jest skuteczne. Stosownie do

treści art. 193 § 2 1 kpc zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym. Zatem to żądanie nie jest objęte wyrokiem.

Na podstawie art. 189 k.p.c. Sąd ustalił odpowiedzialność pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości. Szkody na osobie nie zawsze powstają jednocześnie ze zdarzeniem, które wywołało uszkodzenie ciała (uchwała SN 7 z 17 kwietnia 1970r. III CZP 34/69, OSN 1970 Nr 12, poz. 217). Nie można wykluczyć, że następstwa urazu ujawnią się w przyszłości. Zmiany zwyrodnieniowe mogą postępować, celowe może być przeprowadzenie operacji barku.

Powód wygrał proces w części, w około 60%. O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 100 zd. 1 k.p.c.

Powód poniósł koszty występowania pełnomocnika procesowego 3.617zł (§6 pkt 6) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 poz. 490). Pozwany również pozwany poniósł koszty występowania pełnomocnika 3.617zł. Sąd na zasadzie art. 100 zd.1 kpc zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami mając na uwadze wynik procesu.

Pozostały nieuiszczone koszty sądowe w kwocie 7.399,33zł: opłata od pozwu 4.600zł i wynagrodzenia biegłych 2.799,33zł, łącznie 7.399,33zł. Na zasadzie art. 113 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010 Nr 90 poz. 594 ze zm.) zasądzone od pozwanego połowę nieuiszczonych kosztów sądowych, kwotę 3.699,67zł. Sąd odstąpił od obciążania powoda pozostałymi nieuiszczonymi kosztami sądowymi na zasadzie art. 113 ust. 4 w/w ustawy.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji.